

УДК 334.735+339.923:061.1ЕС

МАНЖУРА ОЛЕКСАНДР,

кандидат економічних наук, заступник директора Полтавського кооперативного технікуму

ВСТУП ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті визначені засади управління Європейським співтовариством споживчих кооперативів. Обґрунтовані основні напрями й цілі його продовольчої політики, діяльності підприємств роздрібної торгівлі, політики стійкого розвитку, політики кооперативної ідентичності й політики щодо споживачів. Надана оцінка відповідності програми розвитку Укоопспілки принципам діяльності Європейського співтовариства споживчих кооперативів, окреслені кроки на шляху подальшої інтеграції.

Ключові слова: споживчі кооперативи; Європейське співтовариство споживчих кооперативів; Україна; перспективи.

Постановка проблеми. Ідея споживчої кооперації поширена в усьому світі. Міжнародний кооперативний альянс об'єднує більше 1 мільярда людей по всьому світу. З 2012 р. Центральна спілка споживчих товариств України (Укоопспілка) - член Європейського співтовариства споживчих кооперативів (EuroCoop). Українська споживча кооперація ставить перед собою нові завдання для розвитку. Європейські експерти високо оцінили програму розвитку споживчої кооперації України, розпочату Укоопспілкою [1]. Кооперативна діяльність країн ЄС характеризується: високою конкурентоспроможністю кооперативних підприємств унаслідок ефекту масштабу та концентрації господарської діяльності; великими обсягами операцій; державним стимулюванням різних видів кооперації; диверсифікацією та індустріалізацією діяльності традиційних видів кооперативів; високим рівнем інтеграції кооперативів із різних галузей діяльності; збільшенням кооперативів третинного сектора (банківські, страхові, споживчі кооперативи, спілки роздрібних торговців та кредитні спілки) та обслуговуючих кооперативів, особливо в галузі туризму; розширенням діяльності кооперативів за рахунок комбінування функцій виробництва, матеріально-технічного постачання, маркетингу та сервісу; упровадженням інновацій у кооперативну діяльність; поглибленням міжнародної інтеграції кооперативів [2]. Тому співпраця з кооперативним сектором ЄС буде корисною для України й може стимулювати серйозний прорив у розвитку цієї сфери на вітчизняних теренах.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Українська споживча кооперація розвивається вже друге століття поспіль, значну роль у цьому процесі відіграло розповсюдження кооперативних ідей із європейських країн на територію України кінця XIX ст. [3]. І в сучасних умовах міжнародне кооперативне співробітництво є важливим напрямом інтеграції України до ЄС. Найбільшою мірою впливають на розвиток міжнародного співробітництва системи споживчої кооперації і банківської системи України [4; 5]. Зовнішні економічні та правові умови діяльності юридичних осіб приватного права на тлі прагнення України до входження в Європейське Співтовариство потребують кардинального перегляду всіх положень законодавства, що визначають правовий статус споживчих товариств [6].

Питання відновлення діяльності споживчої кооперації України на ринкових принципах та необхідність її

інтеграції в Європейський і світовий альянс привертають увагу багатьох учених, серед яких слід виділити С. В. Григор'єву [2], А. В. Зеліско [6], Б. С. Кузіну [3], А. О. Пантелеймоненка [4], Н. Ю. Федоришин [5]. Вони відмічають, що, попри кризові тенденції, які мали місце в кооперативних системах країн Центральної і Східної Європи (ЦСЄ) у зв'язку з трансформаційними суспільно-економічними процесами, кооперативний рух залишається досить поширеним, про це свідчить значна кількість високоєфективних кооперативів. Дослідження тенденцій розвитку кооперативного сектора в країнах із перехідною економікою виявило такі особливості цього процесу: держава сприяє кооперативній діяльності, кооперативні організації розвинених країн ЄС підтримують трансформаційні процеси в кооперативах ЦСЄ з метою їх пристосування до вимог глобалізованого світового господарства; кооперативи ЦСЄ, застосовуючи позитивний досвід кооперативів країн із розвинутою економікою та використовуючи прогресивні інноваційні методи й форми діяльності, підвищують свою конкурентоспроможність на національному й світовому ринках [7]. У статті М. Окландер та О. Чукурна розглянуто світовий досвід кооперативного руху, принципи кооперації та особливості їх трансформації [8, с. 22]. Проаналізовано історію розвитку споживчої кооперації в різних країнах світу. Виявлено негативні чинники, які стримують розвиток споживчої кооперації України. Обґрунтовано стратегічні напрями модернізації споживчої кооперації в Україні. У роботах О. Гриценка досліджено питання взаємовідносин кредитної та споживчої кооперації, вплив їх на формування обігових коштів, відтворення основних засобів виробництва підприємств аграрної сфери, створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку територій сільськогосподарського призначення [9; 10].

Метою статті є визначення засад управління Європейського співтовариства споживчих кооперативів, основних напрямів і цілей його діяльності, які мають бути враховані Україною.

Виклад основного матеріалу. EuroCoop представляє та підтримує структуру й функціонування споживчих кооперативів європейського рівня. Ця діяльність реалізується, зокрема, участю організації в різних форумах, таких як Партнерська платформа Європейської адміністрації продовольчої безпеки "EFSA", Консультаційна група з харчової мережі та здоров'я тварин і рос-

лин, Платформа ЄС для дій у галузі харчування, фізичної активності та здоров'я, Європейський форум стійкості роздрібною торгівлі, Європейська споживча Консультативна група "ЕССГ" та інші.

ЕуроСоор реалізує чотири головні цілі в інтересах споживачів [11]: просування економічних і соціальних цілей членів споживчих кооперативів до європейських установ; захист відповідального й етичного підходу до їжі, стійкий розвиток європейського рівня споживання; інформування членів організації про європейську політику та ініціативи, які стосуються їхньої діяльності; забезпечення форуму для обміну інформацією у координації загальних інтересів членів організації. Відповідно до угоди з Міжнародним кооперативним альянсом (МКА) ЕуроСоор забезпечує підтримку глобальної галузевої організації споживчих кооперативів.

ЕуроСоор управляють Загальні Збори і Рада Директорів. У Загальних Зборах беруть участь представники всіх членів. Повноправні члени мають право голосу відповідно до правила "один член - один голос". Членів-спостерігачі можуть брати участь без права голосу. Загальні збори мають широкі повноваження, у тому числі щодо призначення та звільнення з посади членів Ради Директорів, затвердження бюджету та рахунків на щорічній основі і прийняття нових членів. Кількість членів ради директорів, які мають дворічний мандат, обмежується 75 % від кількості дійсних членів. Від імені членів Рада Директорів призначає одного президента і трьох віце-президентів, обов'язково різних національностей. Рада Директорів може призначити генерального секретаря й визначити терміни й умови цього призначення.

Робота ЕуроСоор ґрунтується на кооперативних принципах і сприяє формуванню кооперативної моделі як засобу створення більш демократичної, відповідальної та справедливої Європи.

Основними напрямками діяльності ЕуроСоор є продовольча політика, діяльність підприємств роздрібною торгівлі, політика стійкого розвитку, кооперативна ідентичність, політика щодо споживачів. Робочі групи ЕуроСоор щорічно збираються для обговорення питань, що становлять загальний інтерес, й обмінюються ідеями.

1. Ключовими акцентами **продовольчої політики** є: здоров'я та харчування, умови утримання тварин, місцеве виробництво, реформа спільної сільськогосподарської політики, нові технології. Продовольча політика споживчих товариств має бути заснована на принципах безпеки, якості, доступності, стійкого розвитку та інформації для споживачів. Розглянемо зміст окремих пріоритетів продовольчої політики докладніше.

1.1. Здоров'я й харчування. ЕуроСоор працює, щоб допомогти споживачам зробити усвідомлений вибір щодо закупівлі харчових продуктів та сприяти боротьбі з епідемією ожиріння в Європі. Споживчі кооперативи сповідають здоровий спосіб життя шляхом підвищення обізнаності та інформування споживачів. Для цього інформація про калорійність, жирність, вміст цукру й солі в харчових продуктах має бути обов'язково наведена на передній стороні упаковки. Переформатування раціону харчування споживачів є важливим інструментом його поліпшення; застереження щодо безпечності для здоров'я мають бути відображені в інформації про харчові продукти на основі наукових даних. Європейські установи повинні встановити вимоги до вмісту поживних речовин у харчових продуктах.

1.2. Умови утримання тварин. ЕуроСоор співпрацює з іншими неприбутковими організаціями для лобюван-

ня захисту тварин та середовища їх проживання. Оскільки споживчі кооперативи є піонерами в забезпеченні високого рівня життя сільськогосподарських тварин, ЕуроСоор займається просуванням передового досвіду своїх членів на різних форумах та семінарах, організованих разом із європейською владою, з метою стимулювати зміни та покращити умови утримання тварин. Реформи проводяться в рамках Спільної сільськогосподарської політики і загальної політики в галузі рибальства.

1.3. Місцеве виробництво. ЕуроСоор сприяє стійкому виробництву продуктів харчування, які є безпечними для здоров'я й доступними для споживачів, у місцевому масштабі. Європейські інститути мають схвалити ці продукти не тільки завдяки їхній якості, але й через їхні економічні й соціальні вигоди для малих громад.

1.4. Реформа загальної сільськогосподарської політики. Європейська влада нині працює над реформою Спільної сільськогосподарської політики (Common Agricultural Policy (CAP)), які стануть чинними в 2014 р. Оскільки CAP є найбільш важливою системою в ЄС із фінансово-правової точки зору, процес реформ дає можливість створити більш справедливую, екологічно чисту й орієнтовану на споживача програму. Споживачі очікують, що CAP забезпечить продовольчу безпеку, якість їжі та безпеку продуктів харчування; урахує стійкий розвиток; сприятиме поширенню доступних та економічно ефективних сільськогосподарських продуктів; залишить життєво важливі сільські райони при одночасному підвищенні регіональної згуртованості. Інтеграція цих вимог CAP у майбутньому сприятиме подальшому розвитку аграрного сектора Європи та створить більше соціально-економічних вигод, які будуть спільними для всіх.

1.5. Нові технології. ЕуроСоор підтримує розвиток нових технологій за умови, що вони відповідають потребам та очікуванням споживачів і враховують принцип обережності. Зокрема клонування тварин для харчових цілей є непотрібним і неприйнятним; продукти, що містять наночастинки потребують більш ретельного наукового аналізу, перш ніж вийти на ринок; нові продукти й нові технології в продуктах харчування та кормах повинні уважно оцінюватися.

2. Ключовими акцентами **діяльності підприємств роздрібною торгівлі** є рівні умови; ліквідація дисбалансу в ланцюжку поставок продуктів харчування, доступність товарів і послуг для споживачів, роль приватних марок. Більшість споживчих кооперативів працюють як продовольчі магазини й, природно, залежать від політики ЄС, спрямованої на підприємства та сектор роздрібною торгівлі.

2.1. Рівні умови для всіх типів підприємств необхідні для справедливого європейського ринку. ЕуроСоор вважає, що законодавство має враховувати специфіку економіки такої соціальної організації, як кооперативи; для них має бути адаптовано застосування правил оподаткування, бухгалтерського обліку, фінансів і конкуренції з урахуванням внеску кооперативів у життя суспільства.

2.2. Ліквідація дисбалансу в ланцюжку поставок продуктів харчування. Криза цін на продовольство в Європейському Союзі виявила дисбаланс у ланцюжку поставок продуктів харчування. ЕуроСоор закликає до розширення співпраці з усіма суб'єктами харчового ланцюга, зокрема:

відповідальність за значну інфляцію цін на продукти харчування не повинна лягати автоматично на роздрібні підприємства, має бути проаналізований увесь ланцюжок поставок;

недобросчесна конкуренція має суворо каратися; слід визнати різноманітність суб'єктів роздрібного ринку (великі, малі, приватні, кооперативні);

регулювання регламенту роботи магазинів та правил торгівлі має здійснюватися на місцевому рівні, виходячи із соціальних-економічних інтересів громади;

Європейський Союз має визнати здатність приватних марок реагувати на споживчі потреби, стимулювати стале виробництво, підтримувати місцевих і регіональних постачальників, упроваджувати інновації для зменшення цін на продовольство;

спекуляція на продовольчих ринках має бути суворо регламентована;

більш справедливий і збалансований ланцюг постачання продовольством може бути досягнутий шляхом злиття інтересів споживачів та господарюючих суб'єктів кооперативного сектора;

договірні відносини між господарюючими суб'єктами в ланцюжку поставок продуктів харчування мають бути більш прозорими й справедливими.

EuroCoop є членом Форуму Європейської комісії вищого рівня з питань ефективного функціонування ланцюжка поставок і зараз працює з іншими зацікавленими сторонами для розробки шляхів реалізації кращих практик.

2.3. Доступність товарів і послуг для споживачів. Споживчі кооперативи гарантують усім споживачам, навіть тим, які знаходяться у віддалених і неблагополучних районах, доступ до продовольства й послуг. EuroCoop співпрацює з іншими європейськими об'єднаннями щодо поліпшення функціонування роздрібного ринку.

2.4. Роль приватних марок. Так звані "власні бренди" можуть неадекватно відображати роль споживчих кооперативів у виробництві реальних продуктів. Приватні торговельні марки мають створюватися на користь місцевого виробництва та різноманітності вибору продуктів харчування для споживачів. EuroCoop контролює законодавство, яке впливає на власні бренди й сприяє формуванню їхньої справедливої ціни та якості.

3. Ключовими акцентами **політики стійкого розвитку** є зміна клімату; життєздатне споживання й виробництво; справедлива торгівля. Як підприємства, створені споживачами для споживачів, споживчі кооперативи відповідають екологічним турботам завдяки їх пропозиції продукту й громадським ініціативам.

3.1. Зміна клімату - один із найбільших викликів, із якими людство стикатиметься протягом XXI століття. З огляду на це EuroCoop підтримує безпосередні й узгоджені дії в ЄС на глобальному рівні, зокрема такі декларації:

- ключові нормативні акти з питань енергоефективності та скорочення викидів CO₂ мають бути належним чином виконані;

- європейські інститути повинні зосередитися на транспортній політиці, зокрема, на скороченні викидів від автомобільного транспорту;

- Європейський Союз має висунути чітку і єдину європейську позицію з питань зміни клімату для міжнародної спільноти;

- європейські інститути повинні визнати значний внесок споживчих кооперативів у вирішення проблеми загрози зміни клімату.

3.2. Життєздатне споживання й виробництво. Завдяки принципу інформації та освіти споживчі кооперативи спроможні допомогти своїм членам зробити кращий вибір покупок та підтримати стале виробництво продукції. EuroCoop вважає, що інститути ЄС повинні прагнути змінити поточні моделі споживання й вироб-

ництва за рахунок ефективного здійснення різних планів із пакетів сталого споживання та виробництва та сталої промислової політики (SCP/SIP). EuroCoop сприяє цьому питанню через членство у двох платформах під спільним головуванням Європейської комісії: Європейському Форумі роздрібної торгівлі зі сталого розвитку та Європейському Круглому столі зі сталого виробництва та споживання продовольства. Як член Альянсу із загальної реформи політики рибальства, EuroCoop також підтримує сталий лов риби.

3.3. Справедлива торгівля. Споживчі кооперативи першими з'явилися на ринку й сприяли ефективному прийняттю справедливої торговельної політики на рівні ЄС. EuroCoop вважає, що справедлива торгівля підвищує обізнаність серед споживачів про відносини між розвиненими країнами й країнами, що розвиваються, і є прикладом узгодженості торговельної політики й цілей у галузі розвитку. EuroCoop підтримали коміюне Європейської комісії 2009 р. "Сприяння сталому розвитку: роль справедливої торгівлі та неурядових систем забезпечення, пов'язаних зі стійкою торгівлею", а також думку Європейського економічного і соціального комітету "Справедлива торгівля продуктами харчування: саморегулювання або законодавче регулювання". EuroCoop є членом робочої групи Європейського парламенту зі справедливої торгівлі.

4. Ключовими акцентами **політики кооперативної ідентичності** є кооперативна соціальна відповідальність, членство, консолідація, кооперативний закон. Кооперативи - підприємства, засновані на цінностях самопомогти, відповідальності за себе, демократії, рівності, приватного капіталу й солідарності. Традиційно члени споживчих кооперативів вірять в етичні цінності чесності, відкритості, соціальний обов'язок і турботу про інших.

4.1. Кооперативна соціальна відповідальність. Кооперативи є, за природою, соціально відповідальними підприємствами. EuroCoop ідентифікував сім аспектів, де його члени можуть розвивати свою кооперативну соціальну відповідальність. Це люди, продукція, принципи, довкілля, суспільство, демократія, розвиток.

4.2. Членство. Оскільки члени є власниками споживчих кооперативів, розвиток членства отримує особливу увагу з точки зору формальної (наприклад, вибори) і неформальної участі. EuroCoop нещодавно випустила доповідь, що ілюструє передовий досвід членства та аналізує основні проблеми й можливості, із якими споживчі кооперативи стикаються сьогодні для розширення участі членів.

4.3. Консолідація. Щоб розвивати свій бізнес, споживчі кооперативи нерідко беруть участь у процесах консолідації за рахунок злиття між кооперативними організаціями або шляхом придбання приватних компаній. Ці процеси часто спричиняють проблеми в плані управління й збереження кооперативної ідентичності. EuroCoop випустила доповідь із практичними прикладами кооперативних злиттів і поглинань та рекомендації для успіху.

4.4. Кооперативний закон. Правова база для кооперативів змінюється по всій Європі. Споживчі кооперативи звертають пильну увагу на події в кооперативному праві в різних країнах і їхньому відношенні до європейських правил. У листопаді 2008 р. EuroCoop організувала конференцію з Кооперативного закону й опублікувала доповідь про порівняння різних правових систем.

5. Ключовими акцентами **політики щодо споживачів** є освіта та інформування споживачів; безпека продукту, права споживачів і колективні відшкодуван-

ня. EuroCoop представляє 30 мільйонів європейських споживачів, а це означає, що їхні права, прагнення й інтереси є головними пріоритетами.

5.1. Освіта та інформування споживачів. Як один з основних принципів кооперативів ця тема має особливе значення для EuroCoop. Завдяки зусиллям організації в галузі маркування харчових продуктів і стійкого розвитку, європейські споживачі мають можливість робити усвідомлений вибір і приймати відповідальну практику споживання. У рамках цієї роботи EuroCoop бере участь у консультативній групі Європейських споживачів (ЕССГ).

5.2. Безпека продукту. EuroCoop працює на зміцнення довіри споживачів до єдиного європейського ринку, заохочуючи більш високі стандарти безпеки продукції, зокрема, підтримує обмеження на використання наноматеріалів у харчових продуктах і харчових контактних наноматеріалів. EuroCoop також бере участь у діалозі трансатлантичних споживачів.

5.3. Права споживачів і колективні відшкодування. Споживчі кооперативи виступають за рівні права для всіх споживачів та їх ефективне застосування в державах-членах ЄС. EuroCoop рішуче підтримує створення європейського колективного механізму відшкодування, який би дав змогу окремим споживачам об'єднуватися на знак протесту проти незаконних або несправедливих дій і вимагати відшкодування збитків. Разом із європейськими інститутами EuroCoop регулярно заохочує цей інструмент захисту прав споживачів.

EuroCoop, що представляє інтереси кооперативів в інститутах Євросоюзу, готовий надавати всіляке сприяння й допомогу в розвитку української споживчої кооперації. Укоопспілка розробила й затвердила програму глибокого реформування. Це дає надію на появу нових сильних гравців у реальному секторі торгівлі України.

В основі програми реформування української системи споживчої кооперації лежить синхронізація нормативно-правової бази, яка забезпечить адаптацію до ринкової економіки; підвищення ефективності господарської діяльності, зокрема створення на базі магазинів системи єдиної роздрібно-ї мережі в сільській місцевості. На сьогодні більше 10 тисяч магазинів системи Укоопспілки ведуть розрізнену господарську діяльність. Їх об'єднання в єдину мережу дозволить підвищити якість управлінських рішень, організувати єдину логістику й зберегти магазини у віддалених селах. Крім того, споживачі в селах отримають розширений асортимент продукції, принципово новий рівень обслуговування, лояльну цінову політику.

Висновки

1. Робота EuroCoop ґрунтується на кооперативних принципах і сприяє формуванню кооперативної моделі як засобу створення більш демократичної, відповідальної та справедливої Європи.

2. Виділено й проаналізовано п'ять основних напрямів політики EuroCoop з притаманними їм пріоритетами:

- продовольча політика (здоров'я і харчування, умови утримання тварин, місцеве виробництво, реформа спільної сільськогосподарської політики, нові технології);

- діяльність підприємств роздрібно-ї торгівлі (рівні умови; ліквідація дисбалансу в ланцюжку поставок продуктів харчування, доступність товарів і послуг для споживачів, підвищення відповідальності приватних торговельних марок);

- політика стійкого розвитку (зміна клімату; життє-

здатне споживання й виробництво; справедлива торгівля);

- політика кооперативної ідентичності (кооперативна соціальна відповідальність, членство, консолідація, кооперативний закон);

- політика щодо споживачів (освіта та інформування споживачів; безпека продукту, права споживачів і колективні відшкодування).

3. Сьогодні програма розвитку Укоопспілки на основі створення на базі магазинів системи єдиної роздрібно-ї мережі в сільській місцевості найбільшим чином відповідає принципам діяльності підприємств роздрібно-ї торгівлі EuroCoop. Наступним кроком на шляху інтеграції має стати поетапне впровадження інших елементів політики EuroCoop, передусім продовольчої.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування принципів кооперативної соціальної відповідальності з урахуванням інституціональних особливостей України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейські експерти високо оцінили програму розвитку споживчої кооперації України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.unian.ua/society/701201-evropeyski-eksperti-visoko-otsinili-programu-rozvitku-spojivchoji-kooperatsiji-ukrajini.html>.

2. Григор'єва С. В. Споживча кооперація країн світу: зарубіжний досвід та проблеми його впровадження в Україні [Електронний ресурс] / С. В. Григор'єва // Українська кооперація. - 2010. - № 3. - Режим доступу : <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2010-3/num/grigorjeva.htm>.

3. Кузіна Б. С. Розвиток споживчої кооперації Поділля в 1861-1914 рр. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 / Б. С. Кузіна ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці, 2008. - 20 с.

4. Пантелеймоненко А. О. Досвід кооперативних банків Італії: загальна характеристика та практичне значення для розвитку фінансово-кредитної системи України [Електронний ресурс] / А. О. Пантелеймоненко // Українська кооперація. - 2010. - № 3. - Режим доступу : <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2010-3/num/pantelejmonenko.htm>.

5. Федоришин Н. Ю. Міжнародне співробітництво кооперативних організацій у процесі європейської інтеграції України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / Н. Ю. Федоришин ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль, 2007. - 20 с.

6. Зеліско А. В. Правовий статус споживчих товариств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / А. В. Зеліско ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - К., 2008. - 20 с.

7. Заходи поглиблення співпраці споживчої кооперації України з Європейськими кооперативними організаціями як чинник прискорення Євроінтеграції [Електронний ресурс] / Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові. - Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/monitor/monitor18/03.htm>.

8. Окландер М. Світовий досвід та стратегічні орієнтири модернізації споживчої кооперації України / М. Окландер, О. Чукурна // Економіст. - 2011. - № 12. - С. 20-23.

9. Гриценко О. І. Фінансові взаємовідносини кредитної та споживчої кооперації / О. І. Гриценко. - Суми : Довкілля, 2004. - 67 с.

10. Гриценко О. І. Фінансово-кредитне забезпечення підприємств споживчої кооперації : дис. ... канд. екон. наук / О. І. Гриценко ; Запорізький інститут державного та муніципального управління. - Запоріжжя, 2004. - 195 с.

11. European Community of Consumer Co-operatives [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.eurocoop.org/en/>.

Манжура Александр,

кандидат экономических наук, заместитель директора Полтавского кооперативного техникума

**ВСТУПЛЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКОЕ СОДРУЖЕСТВО ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ КООПЕРАТИВОВ:
ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УКРАИНЫ**

В статье определены принципы управления Европейским содружеством потребительских кооперативов. Обоснованы основные направления и цели его продовольственной политики, деятельности предприятий розничной торговли, политики устойчивого развития, политики кооперативной идентичности и политики в отношении потребителей. Дана оценка соответствия программы развития Укоопсоюза принципам деятельности Европейского содружества потребительских кооперативов, очерчены шаги на пути дальнейшей интеграции.

Ключевые слова: *потребительские кооперативы; Европейское содружество потребительских кооперативов; Украина; перспективы.*

Manzhura Alexander,

Ph.D. in Economics, deputy of director of Poltava co-operative college

**INTRODUCTION TO THE EUROPEAN COMMUNITY OF CONSUMER COOPERATIVES:
PROSPECTS FOR UKRAINE**

The article outlines the principles of management by the European Community consumer cooperatives. Euro Coop managed by the General Meeting and the Board of Directors. Euro Coop sells four main objectives for the benefit of consumers: the promotion of economic and social goals; defense of responsible and ethical approach to food sustainability; information; provide a forum for information exchange.

Highlight the main priorities of policies Euro Coop: food policy (health and nutrition, animal welfare, local production, the reform of the common agricultural policy, new technologies); activities of retailers (equal conditions, the elimination of imbalances in the supply chain of food, availability of goods and services to consumers, increasing the responsibility of private brands); policy of sustainable development (climate change, consumption and production viable, fair trade); cooperative identity politics is (cooperative social responsibility, membership, consolidation, cooperative law); policy for consumers (consumer information and education, product safety, consumer rights and collective redress).

Courtesy of Conformity Assessment Program Ukoopspilka principles of the European Community, outlines steps towards further integration.

It is established that at the time of application Ukoopspilka based on the establishment of a unified system stores retail network in rural areas most suited to business principles retailers Euro Coop. The next step in the integration should be a phased introduction of other elements of the policy Euro Coop, especially food. There needs to be further study of the principles of cooperative social responsibility with regard to the institutional features of Ukraine.

Keywords: *consumer cooperatives; the European Community of Consumer Co-operatives; Ukraine; prospects.*

REFERENCES

1. European experts praised the program of Consumer Cooperatives in Ukraine, available at: <http://www.unian.ua/society/701201-evropeyski-eksperti-visoko-otsinili-programu-rozvitku-spojivchoji-kooperatsiji-ukrajini.html> (ukr).
2. Hryhorieva S. V. (2010), Consumer cooperation countries: foreign experience and problems of its implementation in Ukraine, *Ukrainian cooperation*, No. 3, available at: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2010-3/num/grigorjeva.htm> (ukr).
3. Kuzina B. S. (2008), *Development of Consumer Cooperatives skirts in 1861-1914 years*, Abstract of thesis for the degree of candidate of historical sciences in specialty 07.00.01 "History of Ukraine", Chernivtsi, 20 p. (ukr).
4. Panteleimonenko A. O. (2010), Experience cooperative banks in Italy: a general overview and practical significance for the development of financial and credit system of Ukraine, *Ukrainian cooperation*, No. 3, available at: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2010-3/num/pantelejmonenko.htm> (ukr).
5. Fedoryshyn N. Yu. (2007), *International co-operation co-operative organizations in the process of European integration of Ukraine*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.00.02 "World Economy and International Economic Relations", Ternopil, 20 p. (ukr).
6. Zelisko A. V. (2008), *Legal Status of Consumer Societies*, Abstract of thesis for the degree of candidate of legal sciences in specialty 12.00.03 "Civil law", Kyiv, 20 p. (ukr).
7. Measures to deepen cooperation Consumer Cooperatives in Ukraine with European cooperative organizations as a factor in accelerating the European integration, available at: <http://old.niss.gov.ua/monitor/monitor18/03.htm> (ukr).
8. Oklander M., Chukurna O. (2011), International experience and strategic goals of modernization of Consumer Cooperatives in Ukraine, *Economist*, No. 12, pp. 20-23 (ukr).
9. Hrytsenko O. I. (2004), The financial relationship between credit and consumer cooperatives, Sumy, 67 p. (ukr).
10. Hrytsenko O. I. (2004), *Financial-credit companies providing consumer cooperatives*, Abstract of thesis for the degree of candidate of economic sciences in specialty 08.04.01 "Finance, monetary circulation and credit", Zaporizhzhia, 18 p. (ukr).
11. European Community of Consumer Co-operatives, available at: <http://www.eurocoop.org/en/> (engl).

© Манжура Олександр

Надійшла до редакції 03.07.2014